

Інформуємо. Радимо. Пропонуємо

Поради щодо планування роботи на 2021 рік

Інформуємо. Радимо. Пропонуємо. Поради щодо планування роботи на 2021 рік / укладач Л.Г. Веселова. – Запорізька обласна бібліотека для дітей "Юний читач". – Запоріжжя, 2020. – 16 с.

Методичні поради містять матеріали, які допоможуть бібліотекарям зорієнтуватись у сучасних тенденціях організації бібліотечної роботи з дітьми з урахуванням інноваційних підходів до планування роботи. Розраховано на бібліотечних фахівців.

Укладач

Веселова Л. Г.

Комп'ютерна верстка

Веселова Л. Г.

Відповідальний за випуск

Данилова Л. В.

При складанні річного плану роботи бібліотеки необхідно в першу чергу спиратись на календарні і пам'ятні дати світового, державного і місцевого значення, цільові програми і проекти. Особливу увагу необхідно звернути **на обласні програми регіонального розвитку, які продовжують діяти у 2021 році:**

- Програма розвитку культури Запорізької області на 2018-2022 роки;
- Програма підтримки розвитку культур національних меншин у Запорізькій області на 2018 – 2022 роки;
- Комплексна обласна програма з оздоровлення та відпочинку дітей, сімейної, гендерної політики та протидії торгівлі людьми на 2017-2021 роки;
- Регіональна програма розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро у Запорізькій області на період до 2021 року.

При підготовці планів рекомендуємо використовувати календар знаменних і пам'ятних дат на 2021 рік **"Дата з календарної сторінки"** та інформаційний краєзнавчий список **"Відомі ювілейні дати 2021 року"**, підготовлені КЗ "Запорізька обласна бібліотека для дітей "Юний читач" ЗОР.

Міжнародні орієнтири, які є загальними для усіх держав світу, визначаються Організацією Об'єднаних Націй. Вони нагадують про найбільш важливі проблеми сьогодення та спонукають до знаходження шляхів їх вирішення. Як правило пріоритети визначаються на десятиріччя.

Міжнародні десятиріччя

- 2013–2022 – Міжнародне десятиріччя зближення культур
- 2014–2024 – Міжнародне десятиріччя сталої енергетики для всіх
- 2015–2024 – Міжнародне десятиріччя осіб африканського походження
- 2016–2025 – Міжнародне десятиріччя дій Організації Об'єднаних Націй з проблем харчування
- 2018–2028 – Міжнародне десятиріччя дій "Вода для сталого розвитку"
- 2019–2028 – Міжнародне десятиріччя ООН щодо сімейних фермерських господарств
- 2021–2030 – Міжнародне десятиріччя Організації Об'єднаних Націй по відновленню екосистем
- 2021–2030 – Міжнародне десятиріччя науки про океан в інтересах сталого розвитку
- 2022–2032 – Міжнародне десятиріччя мов корінних народів

Десятиріччя в Україні

- 2018–2028 – десятиріччя української мови

ООН 2021 рік оголошено:

- Міжнародним роком миру і довіри

- Міжнародним роком овочів та фруктів
- Міжнародним роком творчої економіки для стійкого розвитку

2020-2021 навчальний рік в Україні оголошено:

- Роком математичної освіти

Книжковою столицею світу 2021 року обрано столицю Грузії – місто Тбілісі. Про це рішення Консультативного комітету, засідання якого відбулося у Швейцарії в червні 2019 року оголосила генеральна директорка ЮНЕСКО Одрі Азулай.

Програма заходів зосереджена на використанні сучасних технологій в якості потужних інструментів для популяризації читання серед молоді і проходитиме під гаслом **"Отже, ваша наступна книга – це ...?"**.

Програма спеціально розроблена для дітей, молоді та читачів, які мають обмежений доступ до книжок, і буде присвячена інноваціям. Основна мета міста – популяризація читання та підвищення доступності книжок для всіх прошарків населення. Програма включає кілька широкомасштабних заходів та стійких видів діяльності. Передбачене створення бібліотек та дитячого книжкового фестивалю, а також розвиток сучасного цифрового проєкту із перетворення книжок у захоплюючі ігри, а також відновлення першого у Грузії видавництва.

Титул Книжкової столиці світу перейде до міста Тбілісі 23 квітня 2021 року, у день святкування Всесвітнього дня книги і авторського права. Щороку місто, назване Книжковою столицею світу, зобов'язується сприяти популяризації книжок та читання і реалізовувати програму відповідних заходів протягом одного року. Тбілісі стане 21-ою Книжковою столицею, слідом за Куала-Лумпуром.

Титул "Зеленої столиці Європи" у 2021 році буде носити місто Лахті (Фінляндія). Фінське місто отримало найвищі бали за чотирма з дванадцяти показників, за яким визначають переможця премії European Green Capital Award, яка вручається щорічно, починаючи з 2010 року. Нагороду отримують міста, які є першими в природоохоронній діяльності і здатні стати прикладом для інших міст: якість повітря, поводження з відходами, зелене зростання та екологічні інновації, управління екологічною діяльністю. Гроші премії будуть спрямовані на просування екологічного способу життя. Крім цього, 2021 року тут будуть відбуватись різні міжнародні і місцеві заходи на екотематику.

На що рекомендується звернути увагу під час планування роботи?

Нині в Україні відбувається становлення системи освіти та виховання, зорієнтованих на входження у світовий процес. Воно супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії та практиці навчально-виховного процесу. Відбувається

зміна освітньої та виховної роботи: пропонується новий зміст та підходи, нові стосунки, новий виховний менталітет.

Дитяча бібліотека – єдине доступне джерело інформації для дітей, яке забезпечує їх інформаційними ресурсами, а також є місцем соціальних комунікацій, де зустрічаються діти різного віку та дорослі: вчителі, батьки, інші особи, дотичні до виховання дітей. На даний момент бібліотека є особливим середовищем, де бібліотекар у своїй професійній діяльності виступає як тьютор (від англ. *tutor* – учитель), який формує навички й уміння самостійної самоосвітньої діяльності учнів, виступає консультантом при пошуку джерела інформації, наставником, який навчає критичному осмисленню знайденої інформації, а також організатором індивідуальної та колективної діяльності дітей.

При плануванні роботи бібліотеки на наступний рік дуже важливо також шукати власну внутрішню мотивацію та ентузіазм. Сьогодні перед бібліотеками стоїть надзвичайно багато викликів, на які необхідно реагувати, шукати і пропонувати реальним і потенційним відвідувачам такі послуги і такий контент, що найбільшою мірою відповідають їх потребам. Варто врахувати також різні методи роботи бібліотеки: індивідуальні, масові, діагностичні та інформаційні.

Залишається актуальною така форма **індивідуального обслуговування** користувачів, як **бесіди та індивідуально-планові читання**. В сучасній практиці використовуються три види індивідуально-планового читання: плани читання на основі аналізу найбільш поширених інтересів і запитів користувача; списки літератури за якоюсь темою "Що читати далі?", складання читачами сумісно з бібліотекарем планів подальшого читання.

Виходячи з сучасних реалій, пов'язаних з розповсюдженням коронавірусної хвороби COVID-19 змінюються підходи до організації **масової роботи** бібліотеки. Ефективними технологіями такої роботи бібліотеки в умовах пандемії стають **книжкові виставки, огляди літератури, цикли читань, обговорення книг, читацькі конференції, різноманітні особистісно-рольові та літературні ігри (конкурси, вікторини, подорожі книгами), організовані у форматі онлайн.**

Щодо **діагностичних форм роботи** бібліотеки, то це – **опитування читачів**, як письмове (**анкета**), так і усне (**інтерв'ю**). Можна запланувати й інші форми діагностичного дослідження: **спостереження, аналіз формулярів, тестування.**

Важливо також по-новому підійти до **інформаційного обслуговування**. Більше уваги належить приділити **індивідуальному інформуванню**, яке полягає в постійному сповіщенні читачів про надходження новинок. В ході індивідуального інформування користувач і бібліотекар працюють як партнери, узгоджуються форми надання інформації (підбір, тематичний список, роздруківка баз даних за темою тощо). В нинішніх умовах однією з форм допомоги при індивідуальному інформуванні може бути **використання Інтернет-джерел**. Інформування варто спрямувати на підтримку навчальної, творчо-пізнавальної, самоосвітньої, дозвіллевої діяльності дітей.

Важливим залишається момент впровадження в роботу **бібліотечних інновацій**. Це можуть бути нові бібліотечні технології, оригінальні виховні ідеї, інтерактивні масові форми й методи популяризації літератури, нестандартні підходи до індивідуальної роботи. Оновлення методики масової та індивідуальної роботи дасть можливість читачам отримувати інформацію у живій, емоційно-насиченій, незвичайній для них формі.

Не менш важливим залишається впровадження окремих напрямів **маркетингу**: **реклама бібліотеки, візитки, буклети, слогани**, що сприятиме позитивному іміджу бібліотеки, привертатиме до бібліотеки увагу дітей, батьків, педагогів, вихователів тощо. Гарною рекламою діяльності бібліотеки може стати по-іншому проведена **традиційна акція "Подарунок бібліотеці"**, коли під час акції читачі не просто дарують книжки, а ще і презентують їх.

Крім того важливо навчитись **взаємодіяти з різними видами ЗМІ**, використовуючи для популяризації свого закладу друковані газети, телебачення, радіо, Інтернет (інформаційні портали, електронні видання, соціальні мережі). Активізація написання публікацій бібліотекарями сприятиме покращенню іміджу і зростанню авторитету бібліотек у громаді, розумінню й сприйняттю їх нової ролі в децентралізаційних процесах.

Варто також звернути увагу на:

– **Роль бібліотек як інформаційних майданчиків для підтримки просування реформи місцевого самоврядування** та ефективно інформувати громаду про процес децентралізації в області та в Україні в цілому. Тут важливою стає співпраця з громадськими активістами, які реалізують цікаві, корисні та дієві ініціативи, що сприяють розвитку громад.

– **Трансформацію бібліотек для дітей в центри місцевої активності**. Бібліотечні працівники самі мають стати громадськими активістами, щоб активізувати мешканців громади для вирішення місцевих проблем. В бібліотеках є пристосоване і оснащене приміщення, є розуміння важливості своєї місії. Така діяльність дозволить перетворити книгозбірні на **центри розвитку активностей**, де діти можуть і навчатись, і отримувати необхідну інформацію, і відпочивати. Об'єднувати свої зусилля можна навколо вирішення різноманітних проблем своїх населених пунктів, залучивши до цієї роботи і громадськість, і владу під гаслом **"Партнерство заради спільної мети"**. Такі суспільні ініціативи бібліотеки швидко знайдуть односторонців серед громади, а сам заклад отримає високий відсоток довіри, адже ОТГ потребують таких локальних активістів, які розуміють ціль реформи і вміють її використовувати на благо громади шляхом реалізації соціокультурних заходів на місцях.

– **Оновлення бібліотечних послуг**. Час не стоїть на місці й змушує книгозбірні змінювати, трансформувати свої основні функції, перш за все, з урахуванням інформаційних запитів та інтересів користувачів. Сьогодні це вже неможливо без пошуку і впровадження нових форм обслуговування, новітніх комунікаційних

технологій, що забезпечують доступ до світових інформаційних ресурсів. Бібліотеки для дітей мають забезпечувати вільний доступ до комп'ютерів та Інтернету, навчати користуватися новітніми технологіями і, у першу чергу, дітей з соціально вразливих сімей.

Бібліотекарям необхідно активно включитись у розбудову майбутнього громади, вивчити ніші, які залишилися ще незайманими в ОТГ, взяти на себе ці навантаження і цим ще раз довести свою необхідність. Це може бути: **популяризація громади через свої сайти, блоги, сторінки в соцмережах, допомога в розбудові туристичного та етнотуристичного майбутнього, проведення громадських обговорень, соціологічних опитувань** тощо. Бібліотекарі мають бути помічниками голів ОТГ та сільських старост.

Опитування свідчать, що діти, які також є повноправними мешканцями громад, хочуть зручного, комфортного і доступного простору для проведення різноманітних заходів: зустрічей та дискусій з цікавими людьми, перегляду фільмів, проведення інтелектуальних та розважальних ігор, майстер-класів, мистецьких виставок та навчань для різних вікових категорій, які сприятимуть особистісному розвитку.

Ще раз зосередимо вашу увагу на тому, що може користувачам запропонувати сучасна дитяча бібліотека на додачу до читання книжок, газет і журналів.

Крім курсів комп'ютерної грамотності, на базі бібліотек для старшокласників можуть працювати, наприклад, **тренінги з основ комунікації "Тайм-менеджмент для майбутніх лідерів" або "Перший крок до мрії"**.

Досить цікавою є **"Бібліотечний етнотуризм"** (створення туристичних маршрутів), яка дасть можливість проводити екскурсії та знайомити з принадами краю.

Заслуговує на увагу відкриття **"Шкіл творчості"** та майстер-класів при бібліотеках, наприклад, **"Хенд-мейд – майстерня ексклюзивних речей", "Відкрий у собі талант"**, де навчатимуть технікам декоративно-ужиткового мистецтва: в'язання, квілінгу, паперопластики, бісероплетіння, оригамі, конструювання, малювання, що сприятиме активізації творчо-художніх навичок дітей.

Бібліотеки вже мають досвід запрошувати спеціалістів медичних установ для надання безкоштовних порад-консультацій. Дітей може зацікавити, наприклад, відкриття **Школи здоров'я: "Здоров'я понад усе", "Здорова та щаслива родина"**. За підтримки спеціалістів ФАПів чи сімейних лікарів можуть бути відкриті курси: **"Перша лікарська допомога", "Краса та здоров'я: манікюр, макіяж", "Школа здорового харчування"** тощо.

При впровадженні нової послуги не забувайте її прорекламувати як в мережі Інтернет (на своїх сторінках), так і наочно, за допомогою оголошення в книгозбірні чи анонсу в місцевих ЗМІ.

– **Підвищення стандартів якості роботи з дітьми.** Якщо в громаді відсутній простір для зустрічей дітей та підлітків, бібліотека може запропонувати свої

приміщення для соціальної взаємодії. Але потрібно врахувати – все, що робиться для дітей, має відбуватися при їх активній участі. Форми і методи роботи варто планувати лише після вивчення потреб і запитів різних вікових категорій користувачів і залучаючи їх до організації і проведення заходів. Діти як цільова аудиторія має бути залучена до розробки та впровадження різноманітних ініціатив, в т. ч. і соціальних. Це може бути **розвиток дитячих громадських організацій, клубів та центрів, волонтерство, змістовне дозвілля, інклюзивний розвиток для вразливих дитячих груп** та ін. Дуже важливо знайти шляхи подолання відчуженості та замкненості дітей, відсутність мотивації, байдужості до життя своєї громади, страх того, що тебе не почують або не зрозуміють.

– **Підвищення своєї професійної кваліфікації, участь у різноманітних семінарах і тренінгах.** Маємо навчитися приймати нестандартні рішення та оперативно реагувати на виклики сьогодення, щоб не було книгозбірень-архівів. Бібліотеки мають бути простором для творчості, дозвілля, центром неформальної освіти, різноманітних зустрічей. Маємо бути професійно готові для вирішення проблем, бути ініціаторами творчих, нестандартних, креативних ідей.

Сьогодні ситуація в світі диктує нам свої правила. Адаптивний карантин продовжено, але це не означає, що ми не можемо працювати, вчитися, розвиватися. В умовах, коли бібліотека може бути закрита в будь-який момент, у багатьох виникають питання: "А як же працювати віддалено?", "Що можуть робити бібліотеки дистанційно?". Було б добре спланувати заздалегідь певні напрями роботи і, по можливості, **розвивати свої онлайн сервіси.** Зокрема, за допомогою онлайн-сервісів та ресурсів бібліотека може пропонувати дітям підібрати книги для читання, знайомити з повнотекстовими виданнями, допомагати перевіряти свої знання за допомогою інтерактивних вправ, отримувати допомогу віртуальних бібліографів, наприклад, у пошуку необхідних матеріалів для дистанційного навчання.

Що ж бібліотеки можуть запропонувати своїм користувачам під час пандемії COVID-19 ?

Перш за все слід широко інформувати своїх користувачів про сайт бібліотеки (якщо такий є), блоги та сторінки в соціальних мережах, де можна проводити для них онлайн заходи: **інтерактивні вікторини, ігри, змагання, квести, подорожі, майстер-класи, огляди новинок літератури, демонструвати віртуальні книжкові виставки, цікаві матеріали про письменників та їхні твори, краєзнавчі матеріали про відомих людей краю, інформацію про життєвий і творчий шлях місцевих письменників та їхні твори, пропонувати підбірки посилань на ресурси, що допоможуть з користю провести період карантину, онлайн-сервісів з електронними книгами українською мовою** тощо.

Можна запланувати й такі цікаві форми роботи, як: **поетичний марафон онлайн "Поезія – музика серця"** (читання поезії), **літературні онлайн читання "Я скажу тобі думку таємну"** (улюблені твори), **художнє читання онлайн "Театр одного**

актора", яке допоможе повніше, глибше зрозуміти літературний твір, сприйняти його емоційно, співпереживати з героями прочитаного твору, відчутти красу і багатство рідної мови, **серію відеобесід "Бібліотечний меридіан"** (найкращі видання світової літератури), **цикл історичних мініатюр "Про людей і події української історії"**, **скриньку порад для батьків "50 простих ідей, чим зайнятися вдома з дітьми"**, **цикл відеопорад "Як доглядати за кімнатними рослинами"**, **"Мистецтво складання флористичних композицій"**, організувати **онлайн обговорення фільмів**, поширювати **посилання на онлайн-трансляції з театрів та музеїв** та ін. В режимі онлайн можна також організувати **зустрічі з улюбленими письменниками й поетами**, презентувати їхні нові видання та обговорювати ті, що вже полюбилися читачеві.

Залишаються популярними в бібліотеках і такі традиційні дискусійні методи соціокультурної діяльності, як **обговорення, диспути**. Але сьогодні вони також можуть бути перенесені в площину віртуального простору. На фейсбуці, у блозі можна запропонувати обговорити ту чи іншу прочитану книжку і навіть підключити до її обговорення самих авторів, які дуже цінують думки читачів і залюбки приєднують до друзів читачів своїх книжок.

В умовах карантину, при забороні проведення масових заходів за участю великих груп учасників, на перший план виходять **наочні форми популяризації книги**. Своєрідною візитною карткою бібліотеки, за якою оцінюють не тільки якість фонду, а й стиль роботи установи є **книжкова виставка**. Ведучи пошук інноваційних форм роботи з книгою, бібліотекарі мають враховувати, що 80% інформації людина сприймає за допомогою зору. Виходячи з цього, виставка, як форма бібліотечної роботи, покликана та здатна найкращим чином вирішувати не тільки інформаційні завдання, але й забезпечувати в комплексі досягнення мети діяльності бібліотеки в цілому. Виникненню інтересу читача до виставки сприяє її розташування, стиль, художнє оформлення, технічне оснащення і використання нових конструктивних матеріалів. Безпосередню увагу відвідувачів викликають виразні заголовки, яскраві ілюстрації, символи, включення в експозицію художніх виробів, бутафорії, малюнків, іграшок. Важливо ще й те, щоб ці виставки були інтерактивними (**виставки-вікторини, виставки-кросворди, виставки-тести, виставки-поради, виставки-діалоги, виставки-рекомендації, виставки-дискусії** тощо), які передбачають **зворотній зв'язок з читачем**.

Виставка-діалог, виставка-дискусія та виставка-питання – схожі за своїми ознаками виставки, в назвах яких повинні звучати проблемні питання, які викликають інтерес читача, наштовхують на самостійне вирішення проблеми. Завдання бібліотекаря – виявити найбільш цікаві питання, оформити **рубрики-розділи виставки "Відповідаємо на запитання читачів"**, підібрати відповідну літературу. На відміну від виставки-діалогу, на виставці-дискусії розглядається лише одне питання, а представлена література висвітлює його з різних, іноді протилежних, сторін. Питання

можна зібрати за допомогою **міні-анкети**, наприклад: "Дорогі читачі! Чи звернули ви увагу на цю виставку? Які книги на виставці вас зацікавили? Які ще питання за темою виставки вас хвилюють? Яку проблему ви хотіли б обговорити наступного разу?".

При організації **виставки-питання**, на ній розміщується текст питання, а поряд – книги, які відповідають на нього.

Актуальними в період карантину можуть стати: **виставка-конкурс**, де поруч з представленими на виставці книгами розміщується оголошення або плакат з умовами конкурсу на кращу розповідь, твір, вірш, малюнок, фото щодо теми виставки. Обов'язково зазначається дата, до якого часу збиратимуться роботи і коли будуть підводитися підсумки конкурсу; **виставка-хобі**, на якій поруч з літературою, представляються предмети, виготовлені за порадами, викрійками, рецептами з цих книг або журналів.

Ще кілька цікавих форм виставок:

Виставка "Книга для тебе". З фонду відбирається найбільш цікава книга, розміщується на спеціально оформленій полиці й під час зустрічі з читачем повідомляється, що книгу відкладено спеціально для нього.

Виставка "Книга-сюрприз". Рекомендується прочитати незаслужено забуті книги або такі, що заслуговують на особливу увагу.

АРТ-тераса "Післямак від прочитаного". Кожен користувач за допомогою кольорових карток на стелажі висловлює своє враження від прочитаних книг.

Актуальним в теперішніх умовах стає використання в бібліотечній практиці **віртуальних виставок**, що дає змогу розв'язати ряд проблем, які неможливо вирішити традиційними методами. Це, зокрема: забезпечення збереженості документів; оперативність організації виставки та можливість постійного її поповнення новими документами; необмеженість терміну експонування документів; розкриття змісту представленого видання за допомогою анотації; представлення документів, які відсутні у фондах саме вашої бібліотеки, але мають певне значення для розкриття заданої теми; можливість дистанційного перегляду виставки без відвідування бібліотеки у будь-який час (24 години на добу, 7 днів на тиждень). Готуючи електронну виставку, потрібно керуватись тими ж принципами, що і при організації традиційних експозицій: відбір документів, визначення структури, компонування матеріалу, оформлення текстів та ілюстрацій. Щодо структури віртуальної виставки, вона, як і традиційна, повинна складатися із розділів, супроводжуватись цитатами, вступними статтями, ілюстративним матеріалом. Документ, представлений на електронній виставці, повинен мати: бібліографічний опис, анотацію, фото обкладинки документа, можна подати передмову і зміст книги.

Цікавою формою віртуальної виставки можуть стати **виставки-подорожі**, адже юних читачів завжди цікавить література про подорожі у загадкові місця, на незвідані планети, про різноманітні факти, відкриття, споруди минулого і майбутнього. Темою такої виставки може стати історія замків і фортець. Назвати її можна **"Обереги**

вічності". Літературу та ілюстративний матеріал можна представити під такими розділами: **"Живий дотик до історії"** (про спорудження замків і фортець, їхню історію), **"Тут України дух..."** (про фортеці та замки України), **"Скарби далеких країв"** (замки зарубіжних країн), **"Оселя маленьких шедеврів"** (про замки-музеї, мистецькі твори, що зберігаються в них), **"Домівка таємничих химер"** (про привидів замків), **"Місця, де залишаються серця"** (про історії кохання мешканців замків, перебування в них відомих людей), **"Натхнення до творчості"** (замки та фортеці як об'єкти літературно-мистецьких творів).

Інформуванню широкого загалу читачів про сучасних українських письменників сприятимуть **віртуальні книжкові виставки "Міні-маркет сучасної української літератури", "Смак сучасної української літератури", "Читаємо українське у час телевізії та Інтернету", "Її величність українська Книга", "Дотик до класики", "Письменник з мого Букваря", "Письменник кличе на урок", "Світова література в перекладі українською мовою",** де поступово, циклічно представлятимуться твори цих авторів за жанрами, в яких вони працюють, і де можна представляти переможців та лауреатів літературних премій, відгуки преси і літературознавців, висловлювання думок читачів та самих авторів.

Твори української класики можна рекламувати шляхом виготовлення **буклетів та книжкових закладок.** Можна, наприклад, одну із книжкових закладок почати словами "А ти знаєш, що слово "класика" походить від слова "класно"...", А далі запропонувати читачам перлини української класичної літератури з короткою інтригуючою рекламою.

З метою рекламування нових надходжень до бібліотеки можна використовувати також такі теми книжкових виставок, як: **"Гарний настрій з новинкою", "Книжкове безсоння – читаємо новинку", "Сам на сам з новою книгою", "Новий час – нові книги"** тощо.

Живою і дієвою технологією популяризації літератури залишаються **бібліографічні огляди.** Вони допомагають якнайкраще розкрити книжковий фонд бібліотеки, ширше популяризувати художню, науково-популярну, пізнавальну, довідкову літературу, періодичну пресу тощо. Їх також можна проводити **онлайн,** розміщуючи на власних сайтах, на сторінках у соцмережах, а також відкривши власний канал на YouTube. **Відеоогляди** можуть бути індивідуальними (ведучий – одна людина) або колективними (декілька людей). Розповідаючи у своєму відео про книгу, важливо дати розширену версію анонсу, але не видавати ключових моментів сюжету, вміти зацікавити і "змусити" читача прийти до бібліотеки і взяти представлену книгу.

Теми відеооглядів, для прикладу, можуть бути такими: **"Читай книжки, що стали подією", "Лауреати загальновідомих премій і конкурсів"** тощо.

Цікавими можуть бути **експрес-огляди чи експрес-репортажі: "Делікатеси" від сучасних українських письменників та видавництв", "Дитячі смаколики",** у ході яких проводиться експрес-опитування, щоб наприкінці заходу визначити

"Екзотичну страву дня" (найкращу книгу). Щоб зробити читачів активними помічниками в просуванні читання, можна запропонувати їм написати відгуки про прочитані твори у **портфоліо читацьких відгуків "Раджу прочитати"**. Свою думку щодо прочитаних книг можна запропонувати читачі висловити і на сторінках сайту, у блозі бібліотеки, чи на сторінках соцмереж, назвавши рубрику **"БібліоСмаколики"**. Використовуючи можливості медіа-ресурсів та доступу до Інтернет можна організувати **веб-експедицію "Розшукується модна книга"**, **відео-паради "Подивився – прочитай"** (розмова про екранізацію літературних творів) тощо.

Ще одна цікава форма заходу – **інформаційне сафарі**. Прикладом може бути тема **"Від папірусу до електронної книги"**. Проведення такого заходу передбачає використання **медіа-загадок, віртуальну екскурсію в музей книги, книжковий клондайк "Бестселер, дайджест, комікс – що краще?"**, годину спілкування **"Твої читацькі переваги"** тощо.

Не менш результативним може стати організація **флешbook**. Це книжковий флешмоб в Інтернеті. Це форма популяризації книг шляхом розміщення фрагментів текстів, презентації уривків з улюблених книг з наведенням цитат, ілюстрацій, особистих думок та іншої інформації у соціальних мережах.

Зацікавити своїх читачів можна і за допомогою організації **скайп-зустрічей** з відомими українськими письменниками під назвою **"Замов письменника"**, а також літературні подорожі, ігри за участю героїв книг цих письменників.

У бібліотечній практиці з'явився ще один дієвий метод популяризації читання – **презентація прочитаних книг**. Однією з умов проведення цього заходу є завдання не лише прочитати і цікаво розповісти про прочитану книгу, але й знайти літературознавчі матеріали, рецензії на цю книгу та відомості про автора. **"Почитай, не пожалкуєш!"** – таку назву може мати подібна презентація. Презентацію прочитаних книг можна практикувати, зокрема, під час проведення Всеукраїнського Тижня дитячого читання.

Для бібліотек важливо те, що соціальні мережі дозволяють спілкуватися з реальними і потенційними користувачами у звичному для них середовищі. Групи і сторінки дозволяють залучити користувачів до бібліотеки, достатньо швидко встановити неформальний контакт. Представництво бібліотеки в соціальній мережі дає чудову нагоду миттєво повідомити широкому загалу про нові видання, конкурси чи інші заходи і розповсюдити цю інформацію далі. Можна оперативно дізнатися думку користувачів з певного приводу, виявити їх побажання та вподобання.

Цікавою формою може стати проведення в бібліотеці **"Дня генія"**. Це комплекс яскравих змістовних заходів, що проводиться протягом дня, і присвячених невичерпним можливостям людини. Читачів знайомлять з життям і діяльністю геніальних людей, як знаменитих, так і маловідомих, що представляють різні часи і народи.

"Уроки видатних особистостей" – виховний захід за матеріалами художньої, наукової, історичної спадщини. Увага читачів звертається на біографії великих людей – письменників, художників, філософів.

"День взаємної інформації" – форма, що допоможе ще раз довести важливість бібліотеки в житті громади. В бібліотеку запрошуються представники різних установ, які доводять інформацію до читачів, а бібліотека в свою чергу інформує про літературу відповідної тематики.

Можна організувати в бібліотеці **"Фестиваль настільних ігор"**, який сприятиме популяризації настільних ігор у бібліотеці, як засобу активного інтелектуального дозвілля для дітей.

Варто нині звернути увагу і на розвиток такої послуги, як **бібліотечно-краєзнавчий туризм**, який можна здійснювати через організацію краєзнавчого простору у стінах бібліотек, створення краєзнавчих експозицій, підготовку віртуальних прогулянок містом, проведення культурно-краєзнавчих заходів (краєзнавчі тусовки, краєзнавчі пазли, краєзнавча імпреза, краєзнавчий мікс) тощо.

До Всеукраїнського Дня бібліотек можна організувати для читачів **Бібліотечний уїк-енд** під назвою **"Бібліотека – місце ідей"**. Попередньо можна провести в громаді **вуличне опитування "Бути чи не бути нашій бібліотеці"**, роздати візитівки, буклети, запрошення взяти участь у **обговоренні за круглим столом "Дитяча бібліотека: якою їй бути?"** та запропонувати викласти на **паркан-газеті власну думку "Я хочу, щоб в нашій бібліотеці ..."**. Програмою уїк-енду варто передбачити **перегляд новинок літератури "Калейдоскоп нових видань"**, **виставку-вернісаж "Таланти наших читачів"**, **літературно-мистецьке дефіле "Мрії здійснюються!"**. Бажано щоб виступам учасників дефіле передували розповіді ведучих про читацькі біографії людей, які протягом багатьох років користувалися саме цією бібліотекою, доводячи, що мрії обов'язково здійснюються. Доречно у цей день організувати також **казковий сторітеллінг "Жила-була бібліотека..."** та **сторі-тайм "Тасмниці непрочитаних книжок"**.

Можна також випробувати **незвичайний бібліотечний захід для малюків "Іграшкова ніч в бібліотеці"**, у якому участь беруть... **улюблені дитячі іграшки!** Іграшки "ночують" у бібліотеці й діляться фотовраженнями, а ще – допомагають дітям вибрати нові книжки... Цей захід розрахований на дошкільну аудиторію і все, що вимагається від малечі, – залишити власну іграшку в бібліотеці на одну ніч. Звісно, спочатку діти представлять своїх іграшкових друзів, послухають разом книжку, а тоді облаштують іграшки на ночівлю: вкладуть на килимок, вкриють ковдрами, побажають "Добраніч". Наступного дня малюки знайдуть свої іграшки там, де залишили, але бібліотекарі "втаємничено" повідомлять, що встановили приховані камери і тепер мають із них купу-купезну знімків про те, що відбувалося з іграшками, поки ніхто не бачив: іграшки "побувають" у різних куточках бібліотеки, оберуть собі книжки до смаку, гратимуть у шахи чи в доміно, попрацюють за комп'ютерами, випробують бібліотечний ксерокс, а може, навіть влаштують невеличкий розгартіяш – чим веселіше, тим краще.

Що з цього матимуть діти, крім кумедних та чарівних фотографій на згадку? Знову ж таки, відчуття привітної, а десь і казкової, атмосфери в бібліотеці та знайомство з облаштуванням бібліотечних залів. А ще, книжковий вибір улюбленої іграшки може стати наступною найбажанішою книжкою її маленького господаря. Діти довіряють своїм іграшкам і прагнуть повторювати їхні досвіди, і таким чином вони впритул наблизяться до усвідомленого вибору книжки та самостійного читання.

Цікавим може стати втілення в бібліотеці **проєкту "Коло сімейного читання"**, який можна реалізувати через різні форми діяльності: проведення **"Днів сімейного читання"**, **"Днів талантів"**, **"Презентацій особистостей"**, створення **інтерактивної виставки-огляду сімейних бібліотек "Сімейне читання: минуле, сьогодні, майбутнє"**, написання **міні-розповідей "Найстаріша книга в моїй родині"** з розповіддю про історію появи в сімейній бібліотеці раритетних екземплярів книг, організації **конкурсу світлин "Традиції сімейного читання"**, **"Сім'я в інтер'єрі бібліотеки"**, **"Портрет талановитого читача"**, **конкурсу на прочитання найбільшої кількості книг і частішого відвідування бібліотеки "Полювання за книгою"**, **акції "Книга на вагу"**, коли кожна сім'я, що любить читати, зможе зважити підібрані нею книги і записати вагу на вимірювальному стенді. Родина, яка за час акції прочитає найбільше "книгокілограмів", і стане переможцем.

Цікавою може стати також ідея **бібліопроекту "Креативна неділя"** (чи якийсь інший день тижня), який передбачає двічі на місяць, кожен другу та четверту неділю, проведення різнопланових цікавих заходів. Метою проєкту може стати організація змістовного дозвілля та популяризація читання. Чому не скористатися працівникам бібліотеки ідеєю проведення вільного часу для цікавих зустрічей у певний день тижня та зручний для користувачів час?

Необхідним компонентом популяризації читання залишається **бібліографія**. Особливої популярності набувають **малі форми бібліографічної роботи**. Серед

них: традиційні рекомендаційні списки, інформаційні закладки, листи-рекомендації, листок-сигнал, експрес-інформації, такі як: "Улюблений автор читачів", "Увага! Новий роман", "Відкриваємо нове ім'я", "Авангард українського письменства", "Літературні премії року", "Книгосвіт: визнання, лідери рейтингів, бестселери", "Автор – подія року" тощо.

Підтримці позитивного іміджу бібліотеки сприятимуть і **рекламні виступи на телебаченні та радіо, цикли радіооглядів чи оглядів у місцевій пресі: "Книжкові події року" або "Гаряча кава з книжкою", "Для мам і тат, для школярів і малят" і т. д.**

Тож робимо висновок. Привабливий образ бібліотеки сьогодні – багатогранний. Бібліотека потрібна дітям як джерело інформації, як шлях до душі кожної дитини. Вона повинна створювати для своїх користувачів максимально комфортне середовище, бути відкритим будинком для усіх тих, кому потрібна книга та психологічне розвантаження. Тому так важливо сьогодні не обмежуватись традиційними формами роботи, а шукати нові шляхи популяризації бібліотечних ресурсів, розповсюдження знань, формування культури і духовності підростаючого покоління. Тільки так бібліотека зможе відстоювати у суспільстві свій позитивний імідж і завжди буде залишатися втіленням нового і незнамого.

Бібліотека сьогодні – це інформаційний, консультативний, ресурсний центр, платформа для навчання, місце для спілкування, місце, де допоможуть кожному. Сьогодні бібліотечний працівник – це інформатор, бібліоменеджер, аналітик операцій, спеціаліст з електронної обробки інформаційних носіїв, технолог автоматизації бібліотечно-інформаційних систем, а кожна бібліотека, працівники якої націлені на задоволення потреб своєї громади, неодмінно пропонує широкий спектр послуг, корисних для відвідувачів. Сучасні технології відкрили й надалі відкриватимуть нові можливості для користувачів.

Насамкінець звертаю увагу на рекомендації щодо поліпшення якості бібліотечної роботи, а саме:

- розробляйте та реалізуйте цільові програми та проекти, у т. ч. на засадах партнерства, що є умовою інноваційного розвитку дитячої бібліотеки;
- створюйте комфортне інформаційне середовище та комфортні умови користування фондом у стінах бібліотеки;
- продовжуйте здійснювати просування електронних інформаційних послуг у бібліотеці, як основи іміджу бібліотеки;
- беріть участь у загальнорайонних та загальноміських проектах з розвитку читання, а також самостійно організовуйте власні великі акції і заходи з залученням дітей, активістів та волонтерів бібліотеки;
- активізуйте проведення публічних звітів щодо діяльності бібліотечної установи;
- розвивайте фандрейзингову роботу та роботу зі спонсорами бібліотеки;

- виділяйте час для систематичного навчання, щоденної самоосвіти;
- запозичуйте та впроваджуйте кращий досвід роботи вітчизняних та зарубіжних бібліотек;
- спрямовуйте роботу над рекламою бібліотечної професії через позиціонування бібліотек і бібліотекарів в соціальних мережах;
- забезпечуйте веб-представництво своїх бібліотек у інформаційному просторі, адже сьогодні дієвими інструментами максимально швидкої та якісної комунікації є нові медіа – сайт бібліотеки та соціальні мережі (Facebook, Twitter, Instagram, тощо). Від ефективного позиціонування закладу в мережі певною мірою залежить його успішність та популярність.

Комунальний заклад "Запорізька обласна
бібліотека для дітей "Юний читач"
Запорізької обласної ради

69006
м. Запоріжжя,
вул. В. Лобановського, 14

Телефони: (061) 236-85-62
236-85-63
236-86-27
236-86-49
Факс: (061) 236-85-62

Електронна пошта: zobd@ukr.net
Сайт: www.zobd.zp.ua